

پرسن محرم

تهیه و تدوین:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

معاونت فرهنگی و تبلیغی

گروه تأمین منابع

۱۳۹۴

سرشناسه:	اکبریان، سید محمد، ۱۳۴۲.
عنوان و نام پدیدآور:	پرستان محرم / نویسنده سید محمد اکبریان و محمد رضا بهروز؛ تهیه معاونت فرهنگی تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
مشخصات نشر:	قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۲۷۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۰۹-۱۷۱۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبیا.
یادداشت:	کتابنامه: ص ۲۶۱.
موضوع:	محرم -- پرستش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع:	حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ هجری -- سوگواری‌ها -- پرستش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع:	واقعه کربلا، ۶۱ ق -- پرستش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع:	عاشورا -- پرستش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع:	عاشورا -- شعائر و مراسم مذهبی
موضوع:	فقه جعفری -- قرن ۱۴ -- پرستش‌ها و پاسخ‌ها
شنا:	بهروز، محمد رضا، ۱۳۴۸
ناشر افزوده:	حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی و تبلیغی
ناشره افزوده:	حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مؤسسه بوستان کتاب
رده‌بندی کنگ:	۱۳۹۴ پ ۴ / ۶۶۶ الف / ۴۱۵ / BP
رده‌بندی بی:	۲۹۷/۹۵۳۴
شماره کتاب نام ملی:	۳۹۷۱۳۱

پرستان محرم

- تهیه و تدوین: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت فرهنگی و تبلیغی
- نویسندگان: سید محمد اکبریان و محمد رضا بهروز
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۴
- شمارگان: ۴۵۰۰
- قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان
- چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

تلفن گروه تأمین منابع: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۳۹۷ - پست الکترونیکی: tabligh@dte.ir

تمام حقوق این اثر، برای معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی محفوظ است.

فهرست مطالب

.....	سخن نخست	۱۱
.....	مقدمه	۱۳

بخش اول: عمایه

۱. چرا مسلم بن عقیل، باوجود داشتن فضاوت برای کشتن ابن زیاد، از این کار خودداری نمود؟ ۱۵
۲. آیا ماجرای شهادت امام حسین علیه السلام امری اجباری بوده یا اینکه تقدیر و خواست الهی این گونه بوده است؟ ۱۹
۳. آیا امام حسین علیه السلام در روز عاشورا نمی توانست از امور غریبه بگریزد یا از خدا بخواهد که خود، یاران و اهل بیتش، رنج کمتری متحمل شوند؟ ۲۴
۴. اینکه امام حسین علیه السلام با چنان شکل دلخراش و اسفباری شهید شد، آیا - نفوذ بالله - نشانه ذلت و خواری نیست؛ درحالی که خداوند هیچ گاه اولیای خویش را ذلیل نمی سازد؟ ۲۷
۵. برخی قیام امام حسین علیه السلام و کارهای ایشان را عاشقانه می دانند. آیا این برداشت، به معنای مخالفت با عقل است؟ ۳۲

۶. آیا «ثار الله» (خون خدا) خواندن امام حسین علیه السلام، مانند «ابن الله» (پسر خدا) خواندن حضرت مسیح علیه السلام نیست؟ ۳۶
۷. چرا به زیارت قبر امام حسین علیه السلام و امامان دیگر می‌رویم؛ در حالی که معتقدیم آن بزرگواران زنده‌اند و در هر زمان و مکانی می‌توانیم با ایشان ارتباط داشته باشیم؟ ۴۲
۸. با توجه به اینکه ما باید فقط از خداوند مدد بجویم و او را لایک بگوییم، آیا گفتن عباراتی همچون: «یا حسین مدد» و «لایک یا حسین» شرک نیست؟ ۴۶
۹. آیا سجده بر خاک و تربت، شرک است؟ چرا تربت امام حسین علیه السلام مقدس است؟ ۵۲
۱۰. کسانی که در روز عاشورا رودرروی امام ایستادند و یا حضرت را یاری ندادند، چه عاقبتی خواهد داشت؟ آیا به بهشت می‌روند؟ ۵۷
۱۱. آیا از دیدگاه اسلام، بین دشنام‌دادن به قاتلان و دشمنان امام حسین علیه السلام که همگی مرده‌اند، جایز است؟ هدف لعن و سب آنان چیست؟ ۶۱
۱۲. عقیده اهل سنت درباره نفرین نمودن یزید بن معاویه چیست؟ آیا اعتقاد به لعن یزید، تنها در میان شیعیان رواج دارد؟ ۶۶
۱۳. عقیده اهل سنت در مورد قیام و نهضت امام حسین علیه السلام چیست؟ ۷۰
۱۴. آیا برای مراسم عزاداری، موجب تفرقه در میان مسلمانان است؟ چگونه می‌توان آن را عاملی برای وحدت مسلمانان قرار داد؟ ۷۷

بخش دوم: تاریخ و سیره

۱۵. آیا صحت دارد که امام حسین علیه السلام به برادرش امام حسن علیه السلام درباره صلح با معاویه اعتراض کرد؟ ۸۱

۱۶. کهن‌ترین منابع مکتوب در بیان واقعه کربلا کدام‌اند؟ ۸۷
۱۷. چرا امام حسین علیه السلام حج خود را نیمه‌تمام گذاشت و در زمان شروع اعمال حج از مکه خارج شد؟ ۹۲
۱۸. چرا امام حسین علیه السلام خانواده خود را در سفر پرمخاطره کربلا به همراه داشت؟ آنان چه نقشی در نهضت عاشورا داشتند؟ ۹۷
۱۹. چه ویژگی‌هایی باعث شد تا قیام امام حسین علیه السلام قداست و جاودانگی پیدا کند؟ ۱۰۴
۲۰. تربیت عاشورای حسینی چه پیامدهایی دارد؟ ۱۰۷
۲۱. سیره ائمه معصومان علیهم السلام در خصوص عزاداری برای امام حسین علیه السلام چگونه بوده است؟ ۱۱۳
۲۲. چرا برای امام حسین علیه السلام، بیش از ائمه دیگر و پیامبر صلی الله علیه و آله عزاداری می‌کنیم؟ ۱۱۶
۲۳. عزاداری و سوگواری برای امام حسین علیه السلام، به چه دلایل و انگیزه‌هایی انجام می‌شود؟ ۱۱۸
۲۴. آیا بهتر نیست به جای مجالس عزاداری، محافل علمی و سخنرانی‌ها را ترویج کنیم که برای شناخت قیام امام حسین علیه السلام، بهتر و فواید آن بیشتر است؟ ۱۲۱
۲۵. در نزد اهل سنت، عزاداری برای امام حسین علیه السلام چه جایگاهی دارد؟ ۱۲۴
۲۶. پس از شهادت امام حسین علیه السلام، یزید ادعا کرد که حادثه کربلا به دستور او نبوده؛ بلکه ابن زیاد مرتکب چنین کاری شده است. آیا این ادعا درست است؟ ۱۳۷
۲۷. آیا امام حسین علیه السلام توسط شیعیان به شهادت رسید؟ ۱۴۴

۲۸. چه کسانی در اولین اربعین حسینی به زیارت آن حضرت آمدند؟ آیا حضور اهل بیت علیهم السلام در آنجا صحت دارد؟ ۱۵۱
۲۹. زندگانی حضرت زینب علیها السلام پس از عاشورا، مدت اسارت و زندگی پس از آزادی چگونه بود؟ ۱۵۵
۳۰. تخریب و بازسازی مرقده مطهر سیدالشهداء چه روندی داشته است؟ ... ۱۵۷

بخش سوم: قرآن و حدیث

۳۱. آیا از تمام قرآن کریم، گریه و عزاداری برای امام حسین علیه السلام و اهل بیت علیهم السلام مورد تأکید است؟ ۱۶۷
۳۲. چرا سوره فجر را سوره امام حسین علیه السلام نامیده‌اند؟ ۱۷۱
۳۳. از نگاه روایات، تخریب برای امام حسین علیه السلام چه فضیلتی دارد و علت تأکید بر آن چیست؟ ۱۷۲
۳۴. امام حسین علیه السلام با شهادت خود به پیشگاه خدا رفت؛ چرا ما برای او سوگواری می‌کنیم؟ آیا بهتر نیست، مانند مسیحیت که برای کشته شدن و عروج مسیح علیه السلام شادی می‌کنند، ما نیز ابراز شادی می‌کنیم؟ ۱۷۸
۳۵. روایاتی که پاداش گریه و عزاداری برای امام حسین علیه السلام را بی‌حد و حصر ذکر می‌کند، تا چه اندازه صحیح است؟ ۱۸۱
۳۶. مفهوم حدیث «إِنَّ الْخُسَيْنَ مِصْبَاحُ الْهُدَى وَ سَفِينَةُ النَّجَاةِ» چیست؟ چرا این تعبیر فقط در مورد امام حسین علیه السلام بیان شده است؟ ۱۸۵
۳۷. در برخی زیارت‌نامه‌ها، امام حسین علیه السلام وارث پیامبران گذشته خوانده شده است. این سخن، به چه معناست؟ ۱۸۸
۳۸. در زیارات و روایات، چه اوصافی برای امام حسین علیه السلام آمده است؟ ۱۹۱

بخش چهارم: اخلاق و تربیت

۳۹. آیا گریه برای امام حسین علیه السلام از نظر روان‌شناختی باعث افسردگی نمی‌شود؟ ۲۰۱
۴۰. با توجه به گریه و عزاداری زیاد شیعیان، آیا می‌توان مذهب شیعه را مذهب غم و اندوه دانست؟ ۲۰۵
۴۱. همه‌هایی از سیره اخلاقی امام حسین علیه السلام را بیان نمایید. ۲۰۷
۴۲. چه فضیلتی از امام حسین علیه السلام در انقلاب عاشورا تجلی یافته است؟ ۲۱۵
۴۳. عزتمندی، از جمله عزایاتی است که در نهضت امام حسین علیه السلام بسیار یاد می‌شود. جلوه‌های آن، کدام‌اند؟ ۲۲۳

بخش پنجم: تقاضای احکام

۴۴. یکی از شرایط امر به معروف و نهی از منکر، نداشتن خطر جانی یا مالی است. حال چگونه امام حسین علیه السلام برای انجام این فایده، آن خود را به خطر انداخت؟ ۲۳۳
۴۵. آیا خواندن نماز ظهر عاشورا توسط امام حسین علیه السلام در آن نذر که خطر جانی بسیار داشت، عمل صحیحی بود؟ ۲۳۷
۴۶. نظر مراجع معظم شیعه درباره تعزیه و شبیه‌خوانی چیست؟ ۲۴۲
۴۷. قمه‌زدن در عاشورا چه حکمی دارد؟ اگر کسی نذر کرده باشد این کار را انجام دهد، حکم آن چیست؟ ۲۴۷
۴۸. برهنه‌شدن در عزاداری‌ها برای سینه‌زنی، چه حکمی دارد؟ آیا نگاه‌کردن زنان به بدن مردان در سینه‌زنی یا دیدن فیلم آنها جایز است؟ ۲۴۹

۴۹. حائز حرم حضرت امام حسین علیه السلام که مسافر می‌تواند در آن نمازش را کامل بخواند، کجا است؟ ۲۵۲
۵۰. پوشیدن لباس سیاه در سوگ ائمه هدی علیهم السلام به خصوص در محرم چه حکمی دارد؟ آیا لباس سیاه کراهت دارد؟ ۲۵۴
۵۱. حرکت دسته‌های عزاداری در شب‌های محرم تا نیمه‌شب، همراه با استفاده از طبل و امثال آن که موجب مزاحمت مردم می‌شود، چه حکمی دارد؟ ۲۵۶
۵۲. نصب تصویرهای منسوب به ائمه علیهم السلام در حسینیه‌ها و هیئات عزاداری، چه حکمی دارد؟ ۲۵۷
۵۳. حکم مسکنین نام امام حسین علیه السلام بدون وضو چیست؟ ۲۵۸
۵۴. باقیمانده اموالی که به عنوان هزینه‌های مراسم عاشورای امام حسین علیه السلام جمع‌آوری می‌شود در چه موردی باید خرج شود؟ ۲۵۸
۵۵. اگر از اموال وقت، مقداری برای عزاداری اضافه بیاید، آیا می‌توان آن را در بنای حسینیه خرج کرد؟ ۲۵۹
۵۶. کسی که نذر کرده در روز عاشورا به مردم حلیم و مانند آن بدهد، آیا می‌تواند به جای آن، خوراکی دیگری بدهد؟ حلیم را در روزهای دیگر ماه محرم به مصرف برساند؟ ۲۵۹
- منابع ۲۶۱

سخن نخست

شناخت پرسش‌ها، شبهات دینی و پاسخ‌گویی به آن، از بایسته‌های عرصه علم و اندیشه اسلامی است. روزه نه تعمیق و گسترش فرهنگ اسلامی را فراهم می‌نماید. بدیهی است که در عرصه به این حوزه و ارائه پاسخ‌های ناکافی یا بدون استناددهی معتبر، به گسترش تلافی‌ها و سطحی‌نگری در عرصه دین و فرهنگ می‌انجامد.

یکی از حوزه‌هایی که درخور توجه و اهتمام است، آگاهی از شبهات و سؤالات مطرح درباره محرم و عزاداری امام حسین (ع) و ارائه پاسخ‌هایی مناسب برای آن است؛ بدان امید که ساحت دین را به تکریم پاس داریم و در عمل، به بازشناسی فرهنگ حسینی در جامعه کمک کنیم تا مراسم عزاداری حسینی به‌خوبی هدایت و سازمان‌دهی شده، از آسیب‌ها و توطئه‌های دشمنان فرهنگ و اندیشه اسلامی، حفظ و صیانت گردند.

در همین راستا، کتاب پیش رو که طی پنج بخش: «عقاید»، «تاریخ و سیره»، «قرآن و حدیث»، «اخلاق و تربیت» و «فقه و فلسفه احکام» سامان یافته، با بیانی منطقی و روان به پرسش‌های مهم درباره امام حسین (ع) و

نهضت عاشورا پاسخ گفته است. از جمله ویژگی‌های این اثر، بهره‌مندی از منابع معتبر است که بر اتقان و کارآمدی آن افزوده است.

شایان توجه است که پاسخ سؤالات، به همت پژوهشگران محترم، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سید محمد اکبریان و حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا بهروز تهیه و تنظیم شده که تلاش و مساعدت خالصانه ایشان، شایسته تقدیر است. امیدواریم که این اثر، به سالم‌سازی و بسط فرهنگ عاشورا و عزاداری صحیح در جامعه بینجامد.

بدیه است که کتاب حاضر، خالی از کاستی و اشکال نیست و امید می‌رو. خوانندگان عزیز، همواره ما را از پیشنهادهای سازنده خود بهره‌مند نمایند تا براتقان و لطمه‌بستگی آثار بعدی افزوده شود.

در پایان، از همکاران گروه تأمین منابع، به‌ویژه از زحمات حجت‌الاسلام والمسلمین علی اکبر مؤمنی، رئیس محترم گروه تأمین منابع تبلیغی، سپاسگزاری می‌نمایم.

سعید روستا آزاد

معاون فرهنگی و تبلیغی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

بی‌تردید، قیام امام حسین علیه السلام در کربلای سال ۶۱ هجری قمری، از جهت ابعاد و گستره تاریخی، یکی از تأثیرگذارترین حوادث تاریخی بشر بوده است و به همین نسبت، محرم، عاشورا را امام حسین علیه السلام موضوع تحقیق برای آثار بسیاری قرار گرفته که به صورت‌های مختلف با عناوین متنوع به نگارش در آمده‌اند. اثر حاضر، اگرچه در نوع خود بی‌سابقه نیست و آثار متعددی به صورت پرسش و پاسخ در حوزه محرم و عاشورا به نگارش در آمده، اما همان‌گونه که حادثه عاشورا یک جریان زنده در حال تکوین و تکوینی و تأثیرگذاری مستمر در جامعه اسلامی و جهانی است، مسائل و موضوعات مرتبط با آن نیز در حال افزایش و گسترش است. ازاین‌رو، هر روز بر حجم و تنوع مسائل‌های مربوط به آن افزوده شده، با تحقیقات جدید در این باره مواجه هستیم.

نوشتار پیش‌رو، مجموعه‌ای از پرسش و پاسخ‌های برگرفته از مراکز پاسخ‌گویی به سؤالات است که ضمن بازنگری و افزودن پرسش و پاسخ‌های جدید، با اصلاح و تقویت پاسخ‌ها، تحقیق در منابع جدید و استناد

به منابع گسترده، سامان یافته تا مورد استفاده محققان و اқشار مختلف جامعه قرار گیرد.

پرسمان پیش‌رو، در پنج بخش شامل: ۱. اعتقادات؛ ۲. تاریخ و سیره؛ ۳. قرآن و حدیث؛ ۴. اخلاق و تربیت؛ ۵. احکام، دسته‌بندی شده است. گفتنی است، جای‌گرفتن سؤال‌ها در این نوشتار در بخش‌های مختلف، به معنای آن نیست که این پرسش‌ها تنها به همان بخش اختصاص دارد؛ بلکه به جهت ارتباط نوع مطالب با یکدیگر، تمام سؤال‌های مرتبط، در یک گروه جمع شده است؛ هرچند ممکن است پرسش‌های ارائه‌شده در یک بخش با بخش‌های دیگر نیز ارتباط داشته باشد.

در پایان، رضی‌الله عنہم خود می‌دانیم از مساعدت جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای سید محمد رضا آزاد معاون محترم فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم و جناب حجت الاسلام والمسلمین علی‌اکبر مؤمنی مدیر محترم گروه تبیین منابع، تشکر نماییم. هم‌چنین از حجت الاسلام والمسلمین علی‌رضا انصاری که در ارزیابی تمامی پرسش‌ها و پاسخ‌های این نوشتار و پی‌گیری سامان‌یافتن کتاب، همکاری کامل داشته‌اند، تقدیر می‌کنیم. بی‌تردید، اصلاحات علمی اثر حاضر به انجام رسیدن آن، مرهون تلاش و راهنمایی‌های ایشان و همکاری گروه سامین منابع بوده است.

سید محمد اکبریان

محمد رضا بهروز